

Grzegorz BUCIOR

SPOSÓB OCENY ĆWICZEŃ Z RACHUNKOWOŚCI SKOMPUTERYZOWANEJ

MARKING IN COMPUTERIZED ACCOUNTING TUTORIAL

Katedra Rachunkowości, Uniwersytet Gdański w Gdańsku
ul. Armii Krajowej 101, 81-824 Sopot

Abstract. Teaching of accounting in university degree will not be complete without knowing methods and techniques of book keeping. Unique character "Computerized accounting" classes need specific ways in marking students. It should be based on analyzing reports generated by financial program.

Słowa kluczowe: ocena studentów, rachunkowość skomputeryzowana.
Key words: computerized accounting, students marking.

WSTĘP

Nauczania rachunkowości nie można uznać za właściwe i wystarczające, jeśli nie obejmuje ono metod i technik prowadzenia ksiąg rachunkowych. Podstawowym narzędziem służącym do ewidencji i przetwarzania operacji gospodarczych, według zasad określonych w przepisach Ustawy o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku (DzU z 1994 r. nr 121, poz. 591, z późn. zm.), jest komputer (lub ich zespół) wraz z odpowiednią aplikacją (aplikacjami) zwaną w praktyce programem finansowo-księgowym. Poznanie sposobu, w jaki komputer z właściwym oprogramowaniem służy do prowadzenia ksiąg rachunkowych jest istotne, ponieważ absolwenci wydziałów ekonomicznych zwykle spotykają się z tym narzędziem w swej pracy zawodowej. Z informacji, które docierają do Katedry Rachunkowości Uniwersytetu Gdańskiego (UG) wynika, iż większość absolwentów studiów stacjonarnych znajduje pracę w działach księgowości przedsiębiorstw bądź w inny sposób ma do czynienia z informacjami tworzonymi i prezentowanymi przez programy finansowo-księgowe. Program stacjonarnych studiów Wydziału Zarządzania UG przewiduje dla wybranych specjalności zajęcia z rachunkowości skomputeryzowanej, w ramach których studenci poznają zasady i techniki prowadzenia ksiąg rachunkowych przy użyciu komputera. Specyficzny sposób prowadzenia ćwiczeń z tego przedmiotu wymaga szczególnego sposobu oceny uczestników kursu.

Celem artykułu jest przedstawienie sposobu oceny studentów na ćwiczeniach z rachunkowości skomputeryzowanej.

MATERIAŁ I METODY

Przedmiot rachunkowość skomputeryzowana jest realizowany w ramach specjalności rachunkowość na stacjonarnych studiach pierwszego stopnia Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Gdańskiego. Program tego przedmiotu przewiduje 15 godzin wykładów oraz 30 godzin ćwiczeń. Ze względu na specyfikę przedmiotu ćwiczenia mają charakter laboratoriów i odbywają się w sali komputerowej, gdzie każdy student pracuje na swoim stanowisku.

Przedmiot ma na celu zapoznanie słuchaczy z teoretycznymi oraz praktycznymi zagadnieniami związanymi:

- 1) z rolą systemów komputerowych w rachunkowości współczesnego przedsiębiorstwa,
- 2) z tworzeniem i wdrażaniem systemów informatycznych rachunkowości,
- 3) z wykorzystywaniem komputerowych systemów informacji do rozwiązywania problemów z zakresu rachunkowości i prawa podatkowego,
- 4) z prowadzeniem księgowości przy użyciu techniki komputerowej,
- 5) ze sposobem posługiwania się wybranymi, powszechnie używanymi systemami finansowo-księgowymi.

Zakres programowy przedmiotu obejmuje następujące bloki tematyczne:

- 1) pojęcie i rodzaje systemów informatycznych wspomagających zarządzanie,
- 2) rolę systemów komputerowych w rachunkowości współczesnego przedsiębiorstwa,
- 3) wymogi Ustawy o rachunkowości (1994) w zakresie skomputeryzowanego prowadzenia ksiąg,
- 4) bezpieczeństwo i ochronę danych w księgowych systemach informatycznych,
- 5) prezentację zakresu funkcjonalnego wybranych programów finansowo-księgowych.

W konsekwencji treść przedmiotu jest przekazywana studentom w trakcie odrębnych zajęć – wykładów oraz ćwiczeń. Program wykładu zawiera następujące pozycje:

- 1) pojęcie systemu informatycznego zarządzania, ewolucję systemów informatycznych;
- 2) typologię systemów informatycznych zarządzania;
- 3) budowę przykładowego systemu informatycznego klasy ERP;
- 4) podsystem rachunkowości w zintegrowanym systemie informatycznym klasy ERP;
- 5) wymagania Ustawy o rachunkowości (1994) w zakresie skomputeryzowanego prowadzenia ksiąg;
- 6) metodykę wyboru optymalnego systemu informatycznego w przedsiębiorstwie;
- 7) rynek systemów informacyjnych dla księgowych i kierunki jego rozwoju;
- 8) systemy elektroniczne off-line oraz on-line – ich wady i zalety;
- 9) standardową zawartość oraz metody dostępu do informacji w systemach (drzewo klasyfikacyjne, powiązania, metryka dokumentu, filtr, słownik i inne).

Realizacja ćwiczenia przebiega w następujących etapach (Bucior 2008):

- 1) inicjacji wybranego programu finansowo-księgowego dla przykładowej firmy;
- 2) określenia planu kont oraz bilansu początkowego;

- 3) klasyfikacji, grupowania i kontroli dokumentów źródłowych;
- 4) dekretacji dokumentów źródłowych;
- 5) rejestracji dokumentów księgowych;
- 6) weryfikacji dokonanych zapisów;
- 7) zamknięcia okresu obrachunkowego;
- 8) prezentacji danych wyjściowych.

Wymienione etapy są realizowane z wykorzystaniem dwóch programów finansowo-księgowych, z producentami których Katedra Rachunkowości UG ma umowy licencyjne; są to:

- WAPRO firmy Asseco,
- SYMFONIA firmy Sage.

Podstawowy zakres programowy przedmiotu obejmuje pracę studentów jedynie z modułami finansowo-księgowymi – FAKIR dla systemu WAPRO oraz Finanse i Księgowość Premium dla SYMFONII. Zajęcia można rozszerzyć o dziedzinowe moduły, takie jak obrót magazynowy, środki trwałe czy kadry i płace w przypadku, gdy program zajęć w wariantcie podstawowym udaje się zrealizować przed zakończeniem semestru, co ma miejsce w grupach studentów lepiej przygotowanych merytorycznie.

WYNIKI I DYSKUSJA

Sposoby oceniania są uzależnione od form i metod, z których korzysta prowadzący zajęcia. Tradycyjne sposoby oceny rezultatów nauczania oparte są na ustnych, pisemnych i praktycznych technikach kontroli wiedzy studenta (Denek 2000).

Ocena opanowania wiedzy przez studentów może mieć charakter ciągły lub jednorazowy. Ocenianie ciągłe pozwala na ustawiczne poznawanie przez prowadzącego wiedzy studentów. Odpowiednia reakcja na braki w osiąganiu odpowiednich umiejętności pozwala na utrzymanie systematycznego, logicznego toku zajęć. Jednorazowy sposób oceny ma miejsce w trakcie egzaminu lub kolokwium przeprowadzanego zwykle po zakończeniu kursu. Ujawnienie w tym momencie niedostatków wiedzy nie pozwala na podjęcie przez prowadzącego działań zmierzających do zwiększenia posiadanych przez studentów umiejętności (Noizet i Caverni 1988). W przypadku przedmiotów odnoszących się do zagadnień praktycznych właściwe jest stosowanie oceniania ciągłego z ewentualną uzupełniającą oceną jednorazową.

Poszczególne sposoby oceniania są zdeterminowane w znacznym stopniu metodami i technikami kontroli dostosowanymi do określonego przedmiotu. Istotne są również uwarunkowania formalne w postaci wewnętrznych przepisów uczelni lub jej jednostek organizacyjnych. Na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Gdańskiego obowiązuje regulamin, zgodnie z którym prowadzący ma dużą swobodę w kształtowaniu procedury oceny.

Poza regułami wspólnymi dla całego wydziału pracownicy Katedry Rachunkowości zobowiązali się do stosowania standardu struktury końcowej oceny ćwiczeń, na którą składają się:

- ocena pisemnej pracy (prac) wykonywanej w trakcie semestru – 10% oceny końcowej;
- ocena aktywności studenta na ćwiczeniach – 10% oceny końcowej;
- ocena pisemnej pracy (kolokwium) na zakończenie semestru – 80% oceny końcowej.

Szczególny sposób przebiegu zajęć z rachunkowości skomputeryzowanej powoduje, iż nie można w pełni zastosować opisanej struktury oceny wyników nauczania. Przeprowadzenie kolokwium miałooby się z celem, gdyż nie pozwalałoby na obiektywną weryfikację umiejętności osiągniętych podczas zajęć. Zasadne jest więc oparcie oceny studenta na miernikach charakterystycznych dla techniki przeprowadzania ćwiczeń. Wśród nich podstawowym miernikiem jest poprawność ksiąg stworzonych w trakcie zajęć. Poprawność ta powinna być ustalona w wyniku analizy właściwych raportów generowanych przez program finansowo-księgowy. Zestaw ocenianych raportów zawiera tab. 1.

Tabela 1. Raporty tworzone na ćwiczeniach do przedmiotu rachunkowość skomputeryzowana

Nazwa zestawienia	Opis
Zapisy dokonane na koncie	zawierają listę dokumentów zaksięgowanych na wybranym (wybranych) koncie (kontach) wraz z kwotami łącznymi obrotów i sald
Zestawienie obrotów i sald kont syntetycznych	lista wszystkich kont księgi głównej wraz ich saldami początkowymi, obrotami miesięcznymi, obrotami narastającymi i saldami
Zestawienie obrotów i sald kont analitycznych	lista wszystkich kont ksiąg pomocniczych wraz ich saldami początkowymi, obrotami miesięcznymi, obrotami narastającymi i saldami
Rejestr sprzedaży VAT	analityczne zestawienie zapisów określających obowiązek podatkowy VAT
Rejestr zakupów VAT	analityczne zestawienie zapisów uprawniających do odliczenia podatku VAT
Deklaracja VAT-7	miesięczna deklaracja rozliczająca podatek od towarów i usług

Ocena ciągła podczas zajęć z przedmiotu jest realizowana w ramach bieżącej kontroli wykonywanych przez uczestników kursu czynności ewidencyjnych, takich jak:

- wycena dokumentów,
- dekretacja dokumentów,
- rejestracja dokumentów.

Bieżąca weryfikacja efektu działań jest niezbędna dla powodzenia całego procesu dydaktycznego. Jej brak może powodować konieczność odrzucenia ostatecznych wyników osiągniętych przez studenta, gdy na przykład zabraknie czasu pod koniec semestru na korektę błędnie opracowanych lub wprowadzonych dekretów.

Ocena końcowa następuje po uzyskaniu od studentów indywidualnych wydruków (w formie papierowej lub pliku) wymienionych w tab. 1. Oceniając przygotowane przez studentów raporty, należy zwrócić uwagę nie tylko na właściwe wartości prezentowane w raportach, ale i inne atrybuty ksiąg, takie jak: odpowiednia struktura i forma kont czy właściwy opis zapisów w księgach rachunkowych.

PODSUMOWANIE

Właściwa ocena pracy studentów podczas zajęć z rachunkowości skomputeryzowanej oraz poziomu uzyskanej podczas tych zajęć wiedzy wymaga zastosowania szczególnych, właściwych dla przedmiotu metod. Podczas ćwiczeń z przedmiotu należy odejść od tradycyjnej pisemnej formy testów. Forma ta może być zastosowana podczas egzaminu z tego przedmiotu. Ocena musi być oparta na weryfikacji raportów generowanych przez program finansowo-księgowy. Należy przy tym pamiętać o konieczności bieżącej oceny i kontroli prowadzonej w trakcie zajęć. Zaniedbanie tego obowiązku spowodować może trudności z pozytywnym zakończeniem procesu dydaktycznego.

PIŚMIENNICTWO

- Bucior G.** 2008. Koncepcja nauczania przedmiotu „Rachunkowość skomputeryzowana” na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Gdańskiego w Dydaktyka w naukach ekonomicznych. Szczecin, Akademia Rolnicza w Szczecinie.
- Denek K.** 2000. Aksjologiczne aspekty edukacji szkolnej. Poznań, Wydział Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu.
- Noizet G., Caverni J.P.** 1988. Psychologiczne aspekty oceniania osiągnięć szkolnych. Warszawa, PWN.